

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt II. Cœlestinus III. Gilberto (a) Claromont. Episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

filio saniores, eligendi, vel postulandi devolutam esse licentiam. Ex quibus aperte constat, prevalere aliquando electionem, seu postulationem factam à majori parte Capituli; quod juxta præsentem decisionem accipiendum est, videlicet, quod licet regulariter factum à majori parte Capituli, sit à cunctis observandum, tamen

si minor pars iuste, & legitime contradicit, quia tunc licet minor respectu numeri, tamen sanior est respectu iudicii, prævalet ab ea statutum, cap. 1. 31. *distinct. 1. majorem, ff. de pactis*: immò ad ipsos, licet numero minores, devolvitur omnis Capituli auctoritas, ut in specie ipsius capituli 2. contingit.

CAPUT II.

Cœlestinus III. Gilberto (a) Claromont. Episcopo.

Quæsit à nobis tuæ diligentia probitatis, quid observare debeas, & Apostolicæ responsionis auctoritate statuere super eo, quod Ecclesiam tuam quidam ex Canonicis, vel etiam minimus, qualibet occasione assumprâ, vel quia pensio Ecclesiæ debita [sicut solitum est] non redditur, vel quia nonnunquam clericus aliquis, vel parochianus delinquit, sine tuo, & aliorum Canonicorum assensu interdicto supponit, per quod ipsius Ecclesiæ servitium deperit, & in populo scandalum non modicum generatur. Super hoc autem tuæ f. sic duximus respondendum, sicut in consimilibus consultationibus nos recolimus respondisse, ut videlicet interdictum in aliqua Ecclesia per aliquem, vel aliquos ex Canonicis sine tuo, & aliorum tuorum fratrum assensu positum nullatenus debeas observare, nisi talis excessus, & tam gravis extiterit, propter quod meritò Ecclesia silere debeat: nec sustineas, ut prætextu occasionis hujusmodi ab aliis interdictum observetur, nisi tuus, & aliorum consensus Canonicorum accesserit: sed si quis occasionem dederit, vel deliquerit, siue canonem debitum non solverit, vel alia commiserit, propter quæ irregulariter hæc tunc Ecclesia ipsa interdicto supponebatur, ecclesiasticæ coercitioni subiaceat, cum peccata suos auctores (b) tenere debeant, nec pœna sit ulterius protrahenda, quam delictum fuerit in excedente repertum.

NOTÆ.

1. (a) *Claromontano.* Gilberto videlicet, ut legitur in secunda collectione, sub hoc titulo cap. 2. qui sexagesimus Præfuit ipsius Ecclesiæ. De Claromont. diocesi nonnulla notavi in cap. 38. de testibus. Textum hunc fugitivatum esse à præsentis titulo, docuit Legaulte in præfati rubric. sed non rectè, cum in ea agatur de consensu Capituli, aut ejus majori parte.
2. (b) *Tenere debeat.* Sed si hæc ratio vera est, concludit, nunquam interdictum apponi posse, cum exinde omnes fideles absque tua culpa puniantur. Cui difficultati satisfaciendum est, discrimen constituendo inter pœnam corporalem, seu spirituales; & inter temporalem, seu medicinalem. Pœna corporali, aut spirituali nemo pro aliena culpa puniri potest; medicinali verò, seu temporali utique puniri valet, ut docuerunt Ant. Gomez lib. 3. var. cap. 2. num. final. Guierrez. de delictis quasi. 53. Marquez in suo gubernat. lib. 1. cap. 32. Barb. lib. 2. juris Eccles. cap. 3. num. 41. Petrus Faber lib. 3. semestr. cap. 8. unde cum interdictum sit pœna medicinalis, potest populus Christianus pro contumacia Principis, aut superioris Prælati eâ puniri, ut universa plebs, quæ ejus malitiam non ignorat, & cui illius iniquitas multum displicet, hinc occasione accepta proclamet, ut qui Dei amore ab injusta actione non recedit, clamore hominum simul, & timore desistat, ut probat Juretus in notis ad Ivoanem, epist. 266.

COMMENTARIUM.

EX hoc textu sequens communiter deducitur assertio: Canonici non possunt interdictum apponere, sed Episcopus tantum cum consensu Capituli. Probat eam textus in cap. 1. de excess. Prælat. cap. 3. de penis. Illustrant ultra congestos in præfati à Barbosa, Sayrus de censur. lib. 5. cap. 20. num. 19. Hugolinus eod. tract. tabul. 3. cap. 1. §. 1. Suarez. de censur. disputat. 36. sect. 1. Gibalinus eod. tractat. disputat. 3. in fine. Covarruv. in cap. alma, 2. §. 2. num. 6. Petrus Gregorius lib. 4. partitionum, titul. 16. cap. 3. §. 5.

Sed hæc assertio difficilis redditur sequenti juris consideratione; nam potestas ferendi censuras spectat ad jurisdictionem contentiosam, ut probant Gibalinus integ. disput. 3. Igitur si illam habeant, Episcopus jure ordinario, Capitulum privilegio; aut consuetudine, poterunt ea utentes alter sine alterius consensu illam exercere interdictum apponendo. Augeretur hæc difficultas, nam Episcopum per se posse interdictum apponere, & in tota diocesi, consistat ex cap. ex transmissa, de elect. cap. cum ab Ecclesiis, de offic. ordin. cap. auditus, de præscrip. cap. cum plantares, §. 1. cap. Episcopum, de privil. & etiam Canonicos, seu Capitulum interdicere posse liquet ex cap. si canonici, de offic. ordin. lib. 6. cap. statutum, de sentent. excom. eod. lib. Igitur non rectè in præfati docetur, Canonicos absque Episcopo, vel Episcopum absque Capituli consensu non posse interdicti sententiam proficere. Quia

Qua difficultate ita fulcitâ minimè obstante, vetera est præsens assertio, pro cuius expositione sciendum est, interdicere, aliquando interloqui, ac interim dicere, significare. D. Ilidorus lib. 5. etymol. cap. 25. interdictum ait esse, quod à iudice non in perpetuum, sed pro reformando momento ad tempus interim dicitur, quâ in significatione accipitur in cap. pastoralis 5. de caus. posses. & propriis. Sed in sua propria, & speciali significatione interdicere nihil aliud est, quàm prohibere. Paulus lib. 2. sentent. tit. 10. Unde Briffonius de v. verbo Interdicere, existimavit, interdicta à veteribus appellata fuisse veteres formulas, quibus Prætor aliquid fieri prohibebat. Hinc etiam ille, qui administrationem bonorum non habet ob Prætoris prohibitionem, dicitur bonis interdictus, l. is cui 6. ff. de verb. obl. & qui ob delictum aqua, & igne prohibebantur, interdicti dicebantur, l. 5. & per totum ff. de interd. & relegat. & legitimus in l. mors 9 ff. de penis, advocatibus interdicere, pro denegatione advocatibus: in l. 1. s. & urbe 12. de offic. pref. urb. professeor interdicere: in l. relocatorum 7. s. solent, ff. de interd. & relegatis, ordine interdicere, pro interdictione Curie: l. ultim. ff. de penis, arte sua interdicere. In hoc etiam sensu accipitur interdictum in præsentî pro prohibitione divinum officiorum, cuius censura originem adduxi in cap. 5. de consuet.

Interdictum autem diffinitur, ut sit Censura ecclesiastica, quâ prohibentur divina officia, ceræ sacramenta, & ecclesiastica sepultura: colligitur ex cap. quod in te, de penit. & remis. cap. non est vobis de sponsal. ubi dicemus. Dicitur censura, loci generis, per quam interdictum convenit cum aliis censuris; cætera ponuntur loco differentie: nam excommunicatio ab omnibus privat sacramentis, interdictum vero tantum à certis; deinde differt ab irregularitate, & suspensione, quæ non privant nec sepulturâ, nec divinis officiis. Variè etiam interdictum dividitur. Primum, ut aliud sit ab homine, aliud à jure. A jure, quod in certis casibus in jure impositum reperitur, ut in cap. si qui sunt, 21. dist. 2. cap. si quis deinceps, 16. quæst. 7. cap. sacro 38. de sentent. excom. cap. ubi periculum, s. præterea, de elect. in 6. cap. præsentî, de offic. ordin. cap. 1. de sepultur. in 6. cap. quamquam de usur. eod. libro, cap. unic. de injuris, eod. lib. Clement. 1. de penis, extravag. unic. Joann. XXII. ne sede vacante, extravag. unic. de consuet. inter communis. Item dividitur interdictum, ut aliud sit locale, aliud personale, mixtum aliud. Locale dicitur, quod principaliter fertur in locum ubi divina officia non celebrentur; nam licet locus non sit capax pœnæ, tamen cum sit capax satisfactionis, erit & privationis. Hoc tamen interdictum locale est duplex, aliud generale, aliud particulare. Generale, cum civitas, seu tota diocesis interdicitur, cap. cum intr. de consuet. cap. cum in partibus, de v. s. cap. præsentî, de sentent. excom. in 6. tunc enim in omnibus Ecclesiis interdictum censetur appositum, etiam in Ecclesia Cathedrali, licet quoad alias res talis Ecclesia non comprehendatur, c. quamvis, de præbend. in 6. Et licet templa suburbicaria, scilicet extra muros civitatis existentia, videantur diversa ab ipsis Ecclesiis urbanis, cum appellatione urbis suburbica non D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars I.

contineantur, l. nam quod, s. si ita. ff. de pen. legat. l. 2. ff. de v. s. late ex sacris & prophanis litteris probant Morinus lib. 1. exercit. cap. 30. Dorleans ad Tacit. lib. 14. annal. fol. 757. tamen Ecclesiæ illæ censentur interdictæ, cap. si civitas, de sent. excom. lib. 6. Petrus Gregorius lib. 4. part. tit. 17. cap. 4. Covar. in cap. alma mater, p. 2. cap. 2. s. 1. num. 8. ptopter connexionem, & contiguitatem; sicut interdicta Ecclesiâ Capellæ censentur interdictæ, etiam exemptæ. Trident. sess. 25. de reform. cap. 12. & de regul. cap. 22. Particulare est, quod tantum in hanc, vel illam Ecclesiam ponitur. Personale interdictum subdividitur in generale, & speciale: generale est cum corpore collectivum interdicitur, veluti populus, universitas, seu collegium; cum enim in eos non possit fieri excommunicatio, cap. Romana, s. universitatem, de sentent. excom. lib. 6. necessariò poni debet interdictum, & tunc personæ, quæ sunt illius communitatis, interdictæ manent, cap. si sententia, de sent. excom. in 6. Interdicto autem populo Clerus non censetur interdictus. Suarez de censur. disp. ut. 32. sect. 2. Speciale est cum specialiter in aliquam personam profertur, nec interest quod in unam, vel in plures feratur, dum non per modum plurium ponatur. Mixtum interdictum est, cum interdicitur persona & locus ubi divina officia celebrantur, dicto cap. non est vobis, de spons. cap. 1. de usur. in 6. Tertia divisio est, ut aliud sit interdictum totale, aliud parziale. Totale datur quando absolutè profertur, cap. is qui, de sentent. excom. in 6.

Deinde sciendum est, sententiam interdicti apponere posse, tam iudices ordinarios, dicto cap. cum ab Ecclesiis, d. cap. transmissa, de elect. dict. re possint. cap. cum & plantare, s. 1. ordinariam jurisdictionem habentes, etiam Capitulum Sede vacante, cum succedat in jurisdictione Episcopi, cap. 1. ubi probavi, ne sede vacante; quàm delegatos, cap. sanò, el 2. cap. ex luteris, de offic. deleg. Nec interest, quod iudices illi sint interdicti, aut excommunicati, dummodo non sint denunciati; quia tunc ex defectu jurisdictionis sententia interdicti non valet. Similiter summè cavendum est, ne extra territorium, aut in alienos subditos interdictum apponatur, quia ex eodem defectu sententia nulla est. Alia de interdicto & ejus effectibus dedi in cap. 5. de consuetudi. & infra adducam in cap. quod in te, de penitent. & remis.

Quibus ita animadversis apparet verâ ratio præsentis assertiois; nam cum interdictum sit gravis pœna, per quam cessatur à divinis officiis, sicut non est nisi ex gravi & manifesta causa imponenda, cap. irrefragabilis, s. ceterum, de offic. ord. cap. si sententia, de sent. excom. in 6. ita non à quolibet debet imponi, sed ab Episcopo, ex consensu Capituli, & si Capitulum habeat jurisdictionem contentiosam, debet illud apponere cum assensu Episcopi, cap. 1. de excess. Prælat. ut ita maturius talis censura imponatur, aliàs si facilè eâ Episcopus, vel Capitulum uterentur, scandalum in populo Christiano sequeretur, ad quod vitandum Clemens in præsentî, ut ipse fatetur, statuit, ne Capitulum absque consensu Episcopi, aut Episcopus absque consensu Capituli interdictum apponere audeant.

Handwritten notes in the right margin, including the word "interdictum" and other illegible scribbles.

9.
Dissolvitur
dubitandi
ratio.

Nec obstat dubitandi ratio supra expensa; nam licet potestas ferendi censuram interdicti spectet ad jurisdictionem contentiosam, tamen cum ex ejus usu, seu potius abusu scandalum in populo frequenter oriretur, recte potuit Ecclesia statueri, ut nec Capitulum in casibus, in quibus jurisdictionem ordinariam exercet, interdictum in Ecclesia Cathedrali apponere possit absque consensu Episcopi; & similiter Episcopus absque assensu Capituli, *dist. cap. 1. de excep. Pralat.* Et licet jam hodie consuetudine huic juris dispositioni derogatum esse dicat Gibalinus ubi supra, adhuc tamen in aliquibus Ecclesiis observatum video, ut irrequisito Capitulo Ecclesie Cathedralis, nec Episcopus, vel alius iudex ordinarius interdicti sententiam, vel cessationis à divinis apponere possit. Nec obstat difficultatis augmentum deductum ex variis juris locis, ubi refertur, tam Episcopum, quam Capitulum interdicti sententiam protulisse: nam supponendum est, in eisdem casibus alterius etiam consensum, videlicet Episcopi, vel Capituli præcessisse.

10.
Exponitur
cap. cum in
ter 5. de con-
suet. cum
aliis.

Adhuc supra traditæ assertioni opponi potest textus in cap. cum inter 5. de consuet. in illis verbis: *Super eo, quod dicti Canonici generale interdictum ab Episcopo vestro, vel à vobis, id est, (à Decano & Capitulo) in civitate Cenomaniensi positum non servabatur.* Ex quibus verbis duplex nascitur difficultas. Prima ex eo, quod nulla mentio fit consensu Capituli in primo casu interdicti ab Episcopo promulgati; & tamen interdi-

ctum, ut valide & iuste appositum, jubetur à Pontifice observari. Igitur quia consensus Capituli necessarius non est. Secunda nascitur ex eo, quod ibi supponitur, Capitulum per se posse interdicti sententiam promulgare, cum regulariter verum sit, Capitulum ratione propria jurisdictionis non posse censuras proferre. Primæ difficultati facile responderetur supponendo, in dicto cap. cum inter, utroque in casu ritè interdictum appositum fuisse, id est, cum consensu Episcopi, vel Capituli, juxta calus diversitatem. Secunda difficultati respondet Suarez de censur. *diff. 36. sect. 1. à num. 5.* asserendo regulariter Capitulum jure ordinario non habere potestatem ferendi censuram interdicti, vel similes: ex consuetudine verò, vel privilegio nonnunquam competere Capitulo similem facultatem, *disto cap. si Canonici, cap. quamvis, de offic. ordin. lib. 6.* ut de Capitulo Cenomaniensi in eo textu docetur, & de Capitulo Carnotensi traditur in cap. ex parte, et 1. de v. f. junctis traditis pro ejus illustratione à Chopino *lib. 1. sac. polit. 2. num. 4.* & de Capitulo Altiisiod. supponitur in cap. dilecti 55. de appellat. ubi notavi. Cum ergo in dicto cap. 5. & aliis juris locis referatur, Capitulum vivente Episcopo interdicti sententiam apposuisse, supponendum est, hanc facultatem proferendi censuras, privilegio, aut consuetudine acquisivisse, quia aliàs Capitulum tantum Sede vacante potest ex jurisdictione ordinaria interdictum, vel similes censuras apponere.

CAPVT III.

Innocent. III. Siffredo (a) Augusten. Prapposito.

EX ore sedentis in throno procedebat gladius bis acutus: hic est gladius (b) Salomonis, qui secat utrinque, reddens unicuique quod suum est. Nos ergo, qui (licet immeriti) locum veri Salomonis divina dignatione tenemus, gladium istum tunc prudenter exerimus, cum quaestiones in auditorio nostro legitime ventilatas mediante justitia diffinimus. Ad hoc enim emergentium quaestionum perplexitas, & difficiles nodi causarum ad Sedem Apostolicam referuntur, ut cum earum merita fuerint assertionem partium patefacta, procedat ab Ap. Sede sententia deducens in certitudinem dubia, & obscura producens in lucem: ut litigantium dissensione sopita, suum justitia tueatur, & sequatur auctorem. Inde siquidem fuit, quod accedentibus ad praesentiam nostram te, ac dilecto filio nostro B. Augusten. Canonico, pro quaestione, quæ inter vos super Prappositura Augusten. Ecclesie vertebatur, nos venerab. fratrem nostrum Octav. Hostiens. Episcopum, & dilectum filium Grat. Sanctorum Cosmæ & Damiani Diacon. Card. vobis concessimus auditores: in quorum praesentia fuit ex praedicti B. parte propositum, quod cum dilectus filius (c) E. de Augusten. Prapposito fuisset in Episcopum [d] Brixien. electus, rogavit Capitulum Augusten. ne aliquem sibi prius eligerent in Prappositum, quam ejus esset electio (e) confirmata. Cumque ipsi ejus precibus annuissent, & idem electus electionis confirmatione per suum Metropolitanum obtenta, veniens Tybur. fuisset de regalibus investitus, B. miles pater ipsius B. ad Apostolicam Sedem accedens, à bonæ memoriæ Coelestino Papa prædecessore nostro ad dilectos filios Decanum, & Capitulum August. litteras obtinuit destinari, ut dictum B. filium ejus infra spatium mensis unius, sublato appellationis obstaculo eligerent, & assumerent in Prappositum Augusten. in signum investituræ (f) annulo ei aureo destinato: venerabilibus fratribus nostris N. (g) Frisingen. & (h) Eisternen, Episcopis, & dilecto filio N. majori (i) Spiren. Prapposito mandata Apostolici executoribus constitutis. Decanus autem, & Capitulum memorati, annuissent, quod dictus electus fuisset in Episcopum confirmatus, licet dictas litteras